

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1725

Casus LXV. De Religione, prout est Virtus, & de Vitiis eidem oppositis, & in specie de Superstitione, Divinatione, Magia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39911

CASUS LXV.

De Religione, prout est virtus, & de vitiis eidem oppositis,
& in specie de superstic. divinat. magia, &c.

Saburtia à Parocho fanfenista, 1. jubetur Sanctos non invocare, S. Crucem & imagines non adorare, 2. Sed ipsa nimium devota reliquias sui Confessarii osculo, jejunio, oratione & Missa Sacrificio honorat, 3. 4. 5. 6. Ceremonias varias veteris Testamenti observat. 7. Aegyptios consulit, ex somniis, astris, manuum lineamentis varia pradicat, mense, in qua tredecim sunt, non vult accumbere. 8. 9. 10. Aquà benedictà, crucibus, aliterve morbos sanat, canes mutos reddit, credit se à dolore dentium immunem, si in Paschate à carnibus abstineat. 11. Infirma adhibet medicinas de superstitione suspectas. 12. Medicum de magia suspectum consulit. 13. Et petit ab eo tolli maleficium, si quod sit. 14. Rebus à saga vel demone acceptis utitur. 15. A Deo per miraculum petit instrui, & solà internà peccatorum confessione salvari. 16. Ex joco, ira, aut mala consuetudine, in Deum, Sanctos, parentes, & bestias convitia evomit, verbis S. Scripturæ abutitur. 17. Demonem in obseffo adjurat, petit ut exeat in sagam vel ejus vaccam, & multa ab eo interrogat. 18. Pro Resolutione

QUÆR. I. Quid circa virtutem Religionis?

1. 2. Seqq. 1. Religio est virtus su-

pernaturalis, ordinans creaturam rationalem ad cultum DEO debitum; hic autem cultus præcipuè consistit in actibus in- & externis fidei, spei, charitatis, orationis, adorationis, in usu Sacramentorum, in observatione juramentorum, votorum, in jejunio, in cultu Sanctorum, &c. de quibus suis locis vel actum est, vel agetur. 2. Adoratio est actus sive in- sive externus, quo per nostram submissionem profite-mur alterius excellentiam; estque triplex, latria, dulia, & adoratio politica; latria est cultus soli DEO debitus ob infinitam ejus excellentiam; dulia est cultus debitus excellentiæ creatæ supernaturali, si hæc excellentia est extraordinaria, veluti maternitas B. M. V. & sanctitas creatæ humanitatis Christi; cultus his debitus vocatur hyperdulia; adoratio politica est cultus ob excellentiam aliquam creatam naturalem, qualis exhibetur Principi, Regi, aliisque Superioribus. 3. Certum est contra hæreticos, B. V. & Sanctos eorumque reliquias, modò de iis authenticè constet, & imagines honorandas esse cultu duliæ, cum hac tamen distinctione, quòd B. V. & Sancti honorentur cultu absolu-

to, hoc est, propter excellentiam illis propriam, imagines verò & reliquias colantur cultu respectivo in ordine ad excellentiam, quæ inest, non ipsis, sed Christo, B. V. vel Sanctis; sic cruce, clavi, aliæque Christi Domini reliquias adorantur cultu latriæ respectivo propter Divinitatem non sibi, sed Christo intrinsecam, quam ipsa quodammodo representant.

3. QUÆR. II. Quæ sint vitia Religionis opposita?

R. Seq. *Superstitio, sacrilegium, blasphemia, simonia, perjurium, votorum neglectus, &c.* De duobus primis agemus in præsentia, de reliquis in Casu seq. Itaque 1. *Superstitio* est indebitus veri vel falsi Numinis cultus, quando scilicet vel creaturæ exhibetur cultus soli DEO debitus, ut fit in idololatria, magia, divinatione, vana observantia, maleficio, &c. de quibus mox singulatim; vel DEO exhibetur cultus falsus, profanus, ut si DEUM colas per ritus Calvinisticos, Mahumetanos, vel similes, in his semper peccas mortaliter, quia factò profiteris DEUM approbare falsas sectas; idem est, si DEUM velis colere per actum malum, v. g. ebrietatem, fornicationem, mendacium, aut exponendo vel colendo scienter falsas reliquias, promulgando falsa miracula, &c. *Suar. Nav. Sanch. l. 2. mor. c. 37. à n. 7.* hoc enim est æquivalenter dicere, DEUM ejusmodi peccata amare, approbare, &c. quæ est gravis in DEUM irreverentia; DEUM verò

R. D. Jansen Pars I.

colere per actum profanum, superfluum, ut si in Missa addas ceremonias vel orationes ab Ecclesia non præscriptas, ob levitatem materiæ poteris tantum peccare venialiter, *Cajet. 2. 2. q. 95. a. 1. Less. l. 2. c. 34. dub. 1. 2.* *Idololatria* est, cultum seu honorem soli DEO debitum tribuere falso Numini, estque peccatum de se gravissimum. 3. Ex pacto expresso vel tacito à dæmone expectare vel petere effectus miros, propriè vocatur *Magia*. 4. Ex simili pacto petere vel expectare à dæmone revelationem secreti, v. g. thesauri absconditi, futuri mariti, &c. dicitur *Divinatio*. 5. Per media improporcionata, & per consequens ope im - vel explicità diaboli procurare sanitates, benevolentias, amores, divitias, &c. dicitur *Vana observantia*. 6. *Maleficium* est vis & potestas nocendi aliis ex pacto expresso vel tacito cum dæmone; pactum expressum est, quando cum dæmone convenis, vel eum invocas pro habendo tali effectu: *Pactum implicitum* (quod serviat pro regula generali) est, quando adhibes media inutilia, qua scis neque ex vi sua naturali, neque ex Dei vel Ecclesie institutione, habere virtutem causandi talem effectum, ideòque implicitè ejusmodi effectum expectas à diabolo, ut si quis per peregrina signa vel verba, per figuras inutiles, per falsitates, v. g. per febrim Christi curet morbos, &c. omnis effectus, sive sit divinatio, observatio, vel maleficium, qui fit ex tacito vel expresso ejus-

Ccc modi

modi pacto, semper est peccatum mortale, nisi excuset ignorantia vel inadvertentia, *Cajet. a. 1. Suar. Less. dub. 8. Sanch. c. 38. Spor. t. 2. c. 9.* Putant quidem plures apud *Sanch. n. 20. Castropalao hic punct. 3. n. 6.* tantum peccari venialiter, si quis ex joco utatur mediis vanis & improporionatis, non quidem credens, sed tantum volens experiri, an talis effectus sequatur, sed oppositum est tenendum. Ratio est, quia cum scias media illa esse improporionata, vis tentare & experiri, annon forte dæmon se immisceat, adedque tentas cum dæmone habere societatem, eumque invocas sub conditione, ut si pactus sit, talem effectum producat, quod videtur esse mortaliter malum, etiam si fiat ex joco, *Castrop. l. c. La Croix l. 3. p. 1. n. 11.* nec obstat, quod quis forte protestetur, se nullam velle habere communicationem cum dæmone, nam hæc protestatio est facto contraria, & ideo frivola.

7. *Sacrilegium* est, quo persona sacra, res sacra, aut locus sacer dehonatur, quod variis modis fieri potest, de quo suis locis.

8. *Blasphemia* est convitium seu verbum contumeliosum contra Deum, res sacras, aut Sanctos, vel alias creaturas, in quantum referuntur ad Deum, eorumque inhonoratio in Deum redundat, hinc convitia in Sanctos, in res sacras, v. g. in Sacramenta, in Crucem aut Passionem Domini, in imagines, in Reliquias Christi & Sanctorum, sem-

per est blasphemia, quia sancta semper apprehenduntur referri in Deum, tanquam eorum Authorem, non item aliæ creaturæ, ideoque qui maledicit patri, peccat quidem contra præceptum quartum de honorandis parentibus, non tamen est blasphemus; omnis contumelia in Deum & Sanctos etiam ex joco prolata semper est mortale, utpote gravis in Deum irreverentia; putat tamen Tamb. cum aliis non esse mortale, si quis ex joco leve quid diceret de Sanctis, quæ homines sunt, v. g. Crispinum fuisse suturem, &c. reliqua dabit resolutio Casus. Ad quem

2. 1. Sanctos & sanctas reliquias colendas esse constat ex 9. 1. cultu tamen publico non licet colere, nisi illos Sanctos, qui canonisatione, beatificatione, vel communi Ecclesie approbatione sunt tales; cultus publicus autem vocatur, qui fit nomine Ecclesie, ab eaque est institutus, ut Sacrificium Missæ, constructio Altaris etiam privati in Sancti honorem, nomen Sancti ponere in Litanis etiam privatis, aut de eo Collectam in Missa, ejus imaginem in Ecclesiis vel altaribus exponere, &c. defunctum tamen, quem consideratis miraculis, vitæ sanctitate aliisque indiciis prudenter judicas sanctum, quamvis ab Ecclesia pro tali nondum sit declaratus, potes honorare cultu privato, v. g. pedes & reliquias ejus deosculari, imaginem ejus domi habere, preces ad eum fundere, jejunium & votum ei

ei nuncupare, &c. quia hæc non sunt nomine Ecclesiæ, nec pro publico cultu reputantur, *Bonac. Sanch. in dec. c. 43. n. 3. Reiffenst. l. 3. decret. t. 45. à n. 18.* ubi desuper refert Constit. Urb. VIII. 2. Peccat Saburtia exercendo ceremonias Veteris Testamenti, præsertim eas, quæ repræsentant Christum adhuc venturum, utpote esus Agni Paschalis, circumcisio, &c. tales enim ceremoniæ nunc sunt abolitæ, vanæ, falsæ & superstitiosæ. 3. Saburtia futura prædicendo, quandoque peccat, quandoque non peccat, si prædicat ex signis omninò improprietatis, quæ nec ex se, nec ex constitutione Dei aut Ecclesiæ cum effectu prænunciato connexionem habent, est manifesta superstitio, quia tunc talis effectus non potest credi futurus à Deo, quia hic ejusmodi divinationes gravissimè prohibet; neque ab angelis aut beatis, quia hi nequeunt agere contra DEI præceptum; neque ex naturali virtute signorum, ut supponitur, ergo ex ope dæmonis, ut patet ex regula data q. 3. Hinc ex astris, ex vultûs, frontis, manuum aut corporum lineamentis, ex fortibus, ex sternutatione, ex somniis, ex volatu vel garritu avium, &c. prædicere effectus liberos à voluntate dependentes, casus fortuitos, divitias, honores, furta, homicidia vel similia, semper est superstitiosum, quia nullam connexionem cum signis habent, *S. Th. 2. 2. q. 95. a. 5.* & si seriò cum firma fide fiat, est mortale; sicut

& mortale est consulere ejusmodi divinatores, astrologos Ægyptios, vulgò Ziginos, si nimirum fiat animo credendi, & se ex hoc dirigendi; secus si fiat ex curiositate, joci vel risûs causâ; secluso tamen semper scandalo, quod addo, quia si prudenter judices, hos divinatores non ex joco aut scientia naturali agere, sed ex superstitione aut pacto diabolico, nequaquam consulere licet, hoc enim esset inducere ad peccatum. Dixi: *ex signis improprietatis;* nam si signa habeant naturalem connexionem saltem probabilem cum effectu futuro vel occulto, cum prædicere, non erit illicitum; sic ex motu, situ, cursu, conjunctione vel oppositione astrorum divinare eclipses, ventos, pluvias, tempestates, sterilitatem, malum non est, item temperamentum hominis sub tali astrorum constitutione concepti vel nati, ejus naturale ingenium inclinationem in bonum vel malum, quia certum est, quòd astra inclinent; similiter ex physiognomia, hoc est, ex corporis humani temperamento, vultu, manuum corporisque lineamentis, aut etiam ex somniis animi inclinationes humorumque temperies aliaque similia rectè judicantur; experienciâ enim constat, quòd sanguinei læta somniant, cogitent & ament; melancholici e contra tristia, mortes, infirmitates; phlegmatici gravia, lapsus, submersiones: item qui in somnis impuris resistunt cogitationibus, mentè casti habentur; qui

verò facilem præbent assensum in somno, periculum est, ut & vigilantes consentiant, & similia innumera. V. 10. Verùm tamen si ejusmodi divinatores effectus contingentes, motus, tempestates, hominis propensiones, &c. majori certitudine affirmant, quàm ex astris, somniis, aliisque signis consequi possunt, non committunt peccatum superstitionis divinationis, sed temeritatis vel mendacii, *Suar. Laym. Sanch. l. 2. in dec. c. 38. n. 29.* Quid si quis mihi superstitione divinet, quòd ubi sunt tredecim in mensa, unus ex illis isto anno sit moriturus; aut quòd hæc navis sit submergenda, an propterea navim vel mensam declinare possum; item ex manuum lineis prædicat quis, me futurum Cardinalem, an ex ea spe licitè tendo Romam? *4. Cum Nav. Cajet. Tamb. Sanch. Sporer l. c.* ex illa spe vel timore aliqua agere vel omittere sine firma credulitate effectus futuri, non erit mortale, etsi sit stulta & meritò ridenda temeritas, si tamen sæpiùs vel ordinariè juxta ejusmodi prædictiones (idem est de somniis futurorum contingentium) te dirigeres, signum esset magnæ credulitatis, adeòque peccatum mortale. *4. Saburtia per cruces, aquam benedictam, Evangelium S. Joannis, oratiunculas & similia morbos sanans, committit superstitionem observantiam; nam quamvis hæc de se bona sint, si tamen fiant cum certa credulitate futuri effectus, quem Deus non promisit, fiunt superstitionis*

11.

& universaliter quotiescunque adhibentur ad effectum qualemcunque media imperinentia, vana, falsa, aut si bona & sancta sint, habent tamen admixtas circumstantias vanas vel inutiles ad talem effectum, aut denique si totum sanctum & bonum sit; si tamen in iis constituitur certa fiducia ad consequendum ejusmodi effectum, à Deo non promissum, certum est, esse superstitionem cum implicita saltem invocatione aut pacto cum demone, quod ex genere suo est peccatum mortale, DD. cit. Hinc superstitio est ad reddendos canes mutos uti textibus S. Script. uti ovis Crucifixo oblati, floribus ex Altari vel Monstrantia desumptis, aquâ, cerâ, sale aut aliis rebus ab Ecclesia benedictis ad sanandos homines vel pecora, cum certa fiducia consequendæ sanitatis, vel alterius effectus, quia ejusmodi certa vis neque ex se, neque ex Dei aut institutione Ecclesiæ illis inest, consequenter ille effectus censetur aliunde peti, scilicet à demone, qui etiam non vocatus se libenter ingerit, ut sub specie sanctitatis homines faciliùs decipiat. Dixi: cum certa fiducia exspectando effectum infallibiliter, quasi ex opere operato; nam per humilem deprecationem conjunctam cum applicatione alicujus rei ab Ecclesiâ permissæ, v. g. aquæ vel salis benedicti, exspectare aliquem bonum effectum, v. g. sanitatem pecorum, utique malum non est, nisi adhibeantur ceremoniæ vel circumstantiæ vanæ & superstitionis, ut quòd aqua debeat esse benedicta die

die Palmarum à Sacerdote, qui vocatur Joannes, in paramentis violaceis, &c. Ex dictis sequitur, similiter superstitiosum esse, per integrum annum quotidie orare preces S. Brigittæ, quamvis de se sanctissimas, cum certa credulitate, quod orantes morte æternâ nunquam sint damnandi, prout in quibusdam libellis falsò adferbitur, id fuisse S. huic viduæ revelatum; per hanc enim inanem fiduciam homines retrahuntur à Sacramentis, & orationi vim tribuunt infallibilem à Deo non promissam; idem est de aliis orationibus, jejuniis, si iis effectus aliquis infallibilis contra febres, dolores dentium, ictus gladii &c. tribuatur. 5. Quando est prudens dubium, an hæc vel illa res habeat vim naturalem ad hunc vel illum effectum, licitè præsumi potest, quòd sic; cum enim miræ sint causarum naturalium virtutes, præsertim herbarum, lapidum, &c. quæ etiam doctissimos sæpè latent, non est ratio sufficiens effectum tribuendi diabolo ex hoc, quòd illa virtus nobis incognita vel dubia sit; hinc saltem in necessitate licitum erit uti ejusmodi re dubiâ, in ordine ad sanitatem vel alium effectum necessarium; modò id non fiat cum infallibili fiducia, aditque protestatio de non volendo effectum casu, quo aliter quàm ope dæmonis haberi non posset, *Valent. Sanch. c. 40. Castrop. pun. 10. Sporer. La Croix l. c.* Ratio est, quòd per protestationem illam tollatur omne commercium

cum dæmone, & aliunde ex causa naturali effectus sperari potest: ex hac ratione Sporer cum multis damnare non audet usum virgæ avellanæ divinatoriæ, in quantum per ejus inclinationem dereguntur metalla subterranea auri & argenti, nec damnare ausim ego, etsi in oppositum multas rationes adducat *La Croix n. 35.* Dimittere anulum in vasculum vel vitrum ex fune pendente inter pollicem & indicem ad indicandas horas diei vel noctis jam communiter pro superstitione habetur; si certum est, rem à causa naturali esse non posse, dubitetur autem, an sit à Deo vel diabolo, præsumitur esse à diabolo, quia constat se Deum rebus vanis non immiscere, DD. cit. 6. In necessitate ad curandum, v.g. gravem morbum ab aliò non curabilem, licitè consuli potest de magia suspectus, modò prudenter credatur, non arte magicâ, sed scientiâ naturali curaturus; si de hoc dubites, vel etiam omninò credas, eum usurum medio superstitioso, adhuc te ejus operâ uti posse affirmant *Sanch. Less. Suar. Sporer cum Castrop. pun. 12.* tum quia in dubio nemo præsumitur malus, tum quia ex gravi causa petitur aliquid, quod licitè & sine peccato præstari potest; potest enim, ut supponitur, curare medio naturali, & pater à pati in petitione mutui ab usurario; sed meliùs contradicunt *Cajet. Wiggers apud La Croix n. 44.* quia hoc esset petere vel admittere beneficium à dæmone, & cum eo

habere commercium, vel saltem se hujus periculo scienter exponere, quod non tenet de accipiente mutuum ab usurario; in dubio an magus vel saga habeat medium naturale curandi vel tollendi maleficium, examinandi erunt super medio adhibendo, si modum curandi edicere nolint, præsumendum est de medio magico vel superstitioso, adedque tunc eorum opera nullatenus est adhibenda, quia intrinsecè malum est petere commercium dæmonis, ejusque beneficio velle sanari. 7. Si maleficus maleficia posita sine novo maleficio tollere possit, ad hoc tenetur ac cogi potest & debet; secus si opus sit novo maleficio, quale censetur esse, si morbus vel febris ab homine transferatur in canem, cattum, vel alium hominem, aut si pro recuperando butyro vel lacte magicè subtracto, lac coquatur ad ignem, dolore tam diu in sagam translato, usque dum maleficium tollat; aut si speculum magicum inspiciatur, ad dignoscendum furem, adulterum, &c. Licite autem maleficia tolluntur, removendo signa magica, sive per magum ipsum, sive per quemvis alium, v. g. dæmon homines vel animalia intoxicavit ad positionem ollæ plenæ intextis capillis, ossibus, murium, serpentum, &c. quilibet ejusmodi signum auferre potest, imò ex charitate tenetur, si commodè possit: Item licite removetur conditio, sine qua non persistit aut perdurat maleficium. V. g. solet diabolus cum ma-

go vel saga pacisci, inficiam, quem tu incantaveris, insufflaveris, tetigeris, &c. nisi mox ipse se cruce signet, aquâ lavet, repercutiat, aut eo die pulvem comedat, licitum erit tunc se cruce signare, repercutere, lavare, pulvem comedere, quia hoc non est ponere signum magicum, sed impedire per medium de se non malum: hâc ratione judices jubent magos exui, radi, lavari, ne ad tormenta insensibiles aut planè muti reddantur, *Sancti. Suar. Sayr. Sporer l. c.* 8. Qui impetravit per magiam vel superstitionem aliquid à dæmone, si illa res de se sit bona, v. g. sanitas, scientia, pecunia, (intellige non adulterina, vel furto à dæmone ablata) licite iis uti potest; quamvis enim gravissimè peccaverit ea ope dæmonis impetrando, tamen rei impetratæ usus de se malus non est, *Delrio, Victoria, Sancti. c. 41. n. 1.* 9. Religioni pariter opponitur *tentatio* Dei, quæ definitur, quòd sit dictum vel factum, quo quis vult experiri, an Deus habeat hanc vel illam perfectionem, an sit omnipotens, omniscius, misericors. Alia est Dei *tentatio formalis*, quâ quis dubitans de aliqua Dei perfectione, eandem vult experiri, ut si quis nolit dolere aut confiteri peccata, volens videre, an Deus non sit salvaturus absque his; hæc tentatio Dei formalis semper est peccatum mortale, opponiturque fidei, quatenus de perfectione Dei dubitat; spei, quatenus præsumit; Religioni specialiter, quatenus irreverenter explorare vult ali-

aliquod Dei attributum. Alia est tentatio Dei interpretativa, cum quis, etsi actu non dubitet de perfectione aliqua Divina, nec expressè intendat de Deo sumere experimentum, tamen aliquid agit, quod ex se refertur ad sumendum de Deo experimentum, ut si quis in lethali morbo respuat omnem medicinam commode parabilem, speretque à Deo miraculose sanari, aut si ex spe auxilii extraordinarii se temerè conjiciat in periculum, v. g. in aquas, in conflictum, è quibus liberari non possit nisi à solo Deo, *S. Th. q. 97. a. 8. & ibi Cajet. Valent. Less. c. 45. dub. 1.* fit tamen sæpè venialis, non tantum ex imperfectione actus, ob indeliberationem, simplicitatem, ignorantiam, sed etiam ex levitate materiæ, ut si quis in levi morbo respuat medicinam, confidens à Deo sanitatem consequi ex generali providentia nullo petito miraculo, *Tolet. Sayr. Less. Sanch. Sporer l. c.* Nec semper malum est perere miraculum, sed aliquando est actus spei & fiduciæ, si nempè id necessitas propriæ vel alienæ salutis exigat, ut si quis oret miraculose instrui in fide, eò quòd aliam instructionem habere non possit.

17. 10. Maledicta seu imprecationes (de quibus *V. cas. 17. n. 16.*) in homines, jumenta, aut alias creaturas absque speciali ordine vel relatione ad Deum non sunt propriè blasphemix; maledicta in Sanctos, Sacramenta vel res sacras indubiè sunt blasphemix, & quidem probabiliter ejusdem speciei cum blasphemis

in Deum, *Cajet. Bannes. Arrag. Bonacina, Sanch. c. 31. à n. 31.* Blasphemia tamen sæpè habet adjunctas alias malitiæ species, ut si fiat ex odio Dei vel proximi, ex desperatione, ex errore vel voluntario dubio in fide, quæ omnia specialiter in Confessione exprimenda sunt; & quidem blasphemia hæretica cum errore in fide est reservata in Bulla Cœnæ; qui ex consuetudine blasphema verba proferre solent, quamvis id non faciant cum plena advertentia ad malitiam, tamen sub mortali tenentur consuetudinem corrigere, vel non erunt absolvendi, quia ejusmodi verba sunt Deo valde injuriosa & scandalosa, *Less. l. 2. de just. c. 45. dub. 5. n. 30.* 11. Abuti verbis S. Scripturæ ad res turpes vel profanas cum contemptu semper est mortale peccatum contra reverentiam rebus sacris debitam, uti ad res honestas vel profanas facetias, si absit contemptus, neque tam sæpè fiat, ut censeatur esse contemptus, est tantum veniale, *Tamb. Gobat, La Croix n. 250.* 12. Circa adjurationem dæmonis tenenda sunt seqq. 1. Si fiat in ordine ad habendum ejus auxilium vel familiaritatem, per se patet, esse magiam; si autem adjuratio, Græcè exorcismus, fiat in ordine ad dæmonem in nomine veri Dei expellendum, est licita; quoad modum requiritur, ut fiat imperativè, v. g. exi, mando, ut facias, &c. si fiat deprecativè, v. g. rogo, ut facias, fac mihi hanc gratiam, nisi ignorantia excuset, est mortale, quia deprecatio præ se fert hu-

humilitatem, submissionem aut amicitiam, quæ ad dæmonem habere mortale est, *S. Th. 2. 2. q. 90. a. 2. & ibi Cajet. Less. c. 42. dub. 13. à n. 70.*

2. Adjurans licitè interrogat ea, quæ ad dæmonis ejectionem sunt necessaria, longos, curiosos & inutiles sermones cum eo miscere est mortale, unam alteramve indifferentem quæstionem facere ob parvitatem materiae veniale, reputant *Sylves. Cajet. Less. l. c. Sanch. in dec. l. 2. c. 42. n. 25. Tamb. l. 3. c. 8. §. 2. cont. Castropalao.*

Dices 1. Loqui deprecativè cum dæmone est mortale, sed interrogare curiosa vel semel, est deprecativè loqui: ergo. 2. Est communicare cum dæmone, ejusque opera uti ad scienda incognita. 3. Quidquid facit dæmon, facit ex gravissimo Dei & hominum odio: ergo sine justa causa non possum eum interrogare; sic enim facio, ut de novo aliquid dicat ex DEI & hominum odio.

sc. Ad 1. N. Min. Interrogare simpliciter est tantùm exponere suum desiderium sciendi, non autem humiliter deprecari, potestque fieri imperativè: *Mando, ut dicas.* Ad 2. Illa communicatio est tantùm mortalis, ex qua prudenter præsumor, velle habere amicitiam & societatem cum dæmone, quod ex una vel altera quæstione judicari non potest. Ad 3. Dæmon semper est in habituali &

actuali odio Dei, quod per interrogationem curiosam non augeo vel renovo. 3. Exorcista concedere non potest, ut dæmon in alium hominem, etiam indeterminatum, exeat, quia quilibet habet jus, ut ab hoc hoste non infideatur; aliud est de bestia, quæ diabolo concedi posset, si non esset alius (quod rarè contingit) eum expellendi modus; cum enim obsessus sit quasi in extremo malo, alter rationabiliter invitatus esse non potest, ut bestiam suam pro proximi salute corporis forsan & animæ impendam. 4. Parochus est obligatus ex justitia, & in ejus defectu alii Sacerdotes ex charitate obsessum exorcizare, si sit spes diabolum expellendi. 5. Laicus solenniter exorcizans non peccat faltem mortaliter, si sit homo intelligens & pius, nec adsit Clericus, qui velit & possit, absitque scandalum, quod abesse credo, si dicat adstantibus, id in tali casu ex charitate proximi esse licitum. Ratio est, quia laicus licitè facit officium Acolythi in serviendo Missæ solenni: ergo & officium Exorcistæ, item in necessitate licitè baptizat; accedit, quòd omnis homo baptizatus, præsertim existens in statu gratiæ, habeat specialem vim in dæmones,

DD. cit.

